

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI
A ZRUČNOSTI MATURANTOV
Z REFORMOVANÉHO NÁBOŽENSTVA**

BRATISLAVA 2012

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 30. 8. 2013
pod číslom 2013-10834/28677:1-0922 s platnosťou od 1. 9. 2013.

1. CIEĽ MATURITNEJ SKÚŠKY

Voliteľný maturitný predmet reformované náboženstvo má žiakom sprostredkovať potrebné vedomosti, zručnosti a spôsobilosti, na základe ktorých vedú vysvetliť a obhájiť svoje životné postoje. Získané vedomosti, ktoré napomáhajú k prehĺbovaniu vzťahu s Bohom a ľuďmi, im pomôžu správne sa orientovať v zložitých politických, ekonomických, sociálnych a morálnych situáciách, ako aj v spleti rôznych náboženských a ezoterických prúdov v dnešnej globalizovanej spoločnosti.

V súlade so základným cieľom požiadaviek tento predmet umožňuje žiakom:

- získať základné poznatky z jednotlivých teologických disciplín,
- osvojiť si stanoviská, ktoré predkladá cirkev k riešeniu aktuálnych otázok,
- rozvíjať schopnosti diskutovať o otázkach z príslušných oblastí a hľadať vhodné riešenia,
- uvádzať tieto konkrétne poznatky a skúsenosti do osobného života.

Cieľom internej časti maturitnej skúšky je overiť stupeň získania konkrétnych poznatkov na základe učebných osnov a ich prepojenia s konkrétnym životom.

Všeobecný cieľ maturitnej skúšky je konkretizovaný štruktúrou čiastkových cieľov formulovaných v troch usporiadaných rovinách, kde sa prechádza od roviny vedomostí a zručností cez rovinu aplikácie a analýzy až k rovine syntézy. Pre každú rovinu je typické využitie istých príkazových slov (v texte vyznačené tučným písmom).

A/ Rovina vedomostí a porozumenia

Bude preverovaná pri ústnej skúške. Ide o vedomostnú úroveň žiaka, ktorý si osvojil a porozumel základné pravdy a hodnoty svojho náboženstva a vie ich dať do vzťahu so svojím životom a poznáním v iných oblastiach, pozná ich význam pre svoj život a život v spoločnosti.

Žiaci dokážu na základe svojich vedomostí, napríklad:

1. Pochopiť význam náboženského vzdelávania pre jednotlivca.
Uved'te príklady životných situácií, v ktorých možno využiť náboženské poznatky.
Vysvetlite vieru ako primeraný postoj k Bohu, k životu a k sebe.
2. Vedieť začleniť svoje náboženské presvedčenie do života v modernej spoločnosti, prekonať predsudky voči náboženstvu.
Charakterizujte vzťah medzi biblickým opisom stvorenia sveta a súčasnými poznatkami prírodných vied.
Opíšte niektoré dnešné predstavy o Bohu a spôsoby, ktorými je možné ich prekonať.
3. Otvoriť sa a pochopiť význam osoby Ježiša Krista ako plnosť zjavenia.
Opíšte kultúrne a historické prostredie, v ktorom žil Ježiš Kristus.
Charakterizujte význam Ježišovej smrti a zmŕtvychvstania pre kresťanskú vieru.
4. Vysvetliť pojmy, udalosti a procesy v ich vzájomných vzťahoch.
Vymenujte sviatosti kresťanského života a nájdite ich prepojenie s pôsobením Ježiša Krista.
Opíšte vyhlásenie Dekalógu v rámci zmluvy.
5. Poznať a porozumieť význam Svätého Písma, nadobudnúť zbehlosť v používaní Svätého Písma.
Uved'te delenie kníh Starého zákona.
Uved'te delenie žalmov z tematického hľadiska.

6. Osvojiť si odbornú terminológiu.
Vysvetlite pojem vyvolenie a požehnanie vo Svätom Písme.
Vysvetlite, čo je cirkev, sviatosti...

B/ Rovina aplikácie a analýzy

Preveruje schopnosť správne pochopiť príčiny, dôsledky, podstatné znaky, súvislosti a prejavy jednotlivých skutočností v ich historicko-spoločenskom kontexte a schopnosť aplikácie poznatkov v nových situáciách.

Na tejto úrovni rieši žiak úlohy, v ktorých využíva svoje vedomosti v nových súvislostiach a v kontexte, napríklad:

1. Porovnáva javy, fakty a udalosti.
Porovnajte svetové náboženstvá a nájdite ich spoločné prvky.
Porovnajte význam obety v Starom zákone a po vzniku kresťanských zborov.
2. Vyberá základné znaky faktov, javov a procesov.
Vyberte zo Sv. Písma prejavy Ducha Svätého a opíšte jeho pôsobenie.
Vyberte podstatné znaky siekt, aplikujte ich na konkrétnu sektu.
3. Určuje príčiny a dôsledky faktov, javov a procesov.
Analyzujte problém genetických zásahov do prírody.
Analyzujte príčiny a dôsledky prenasledovania kresťanov v staroveku.
4. Aplikuje vedomosti z iných predmetov.
Aplikujte vedomosti z prírodných vied a posúďte stvorenie sveta.
Aplikujte poznatky z dejepisu o križiackych výpravách a **vysvetlite** ich kladnú aj negatívnu stránku.
5. Interpretuje pramenný materiál.
Uved'te interpretáciu 1 Kor 13.
Vyberte v Biblii rôzne ukážky, ktoré hovoria o postavení žien a interpretujte ich.

C/ Rovina syntézy

Preukáže, do akej miery je žiak schopný na základe analýzy a zovšeobecnenia zaradiť danú problematiku do širších súvislostí a vie vypracovať vlastné projekty, seminárne práce a eseje.
Napríklad:

1. Kriticky posúdiť fakty, udalosti, javy a procesy.
Kriticky posúďte zhubné pôsobenie siekt.
2. Zaujať vlastné stanovisko k problémom a skutočnostiam.
Zaujmite stanovisko k nemanželským voľným zväzkom muža a ženy, v porovnaní s manželstvom.
3. Zhrnúť základné poznatky z jednotlivých teologických disciplín, vedieť ich použiť pri diskusií a odôvodniť svoje tvrdenie.
Diskutujte o práve človeka na život pred narodením a použite pri tom základné poznatky z kresťanskej morálky.
Zhrňte základné znaky sviatostí a **odôvodnite** ich dôležitosť pre duchovný život.
4. Vedieť navrhnúť a tvorivo pristupovať k riešeniu konkrétnych problémov.

Navrhните riešenie ťažkej situácie pre starého človeka, ktorý sa cíti nepotrebný a opustený a uvažuje o eutanázii.

Navrhните riešenie problému tradičného a formálneho prežívania kresťanstva.

5. Prezentovať vlastný názor a vedieť ho podložiť dôveryhodnými prameňmi (toto je hlavne predmetom samostatnej práce).
6. Prejaviť porozumenie a toleranciu k iným názorom a postojom.
Vyjadrite vlastný postoj k problému, ako prekonať predsudky voči iným náboženstvám.
7. Hľadať zmysel života a utvárať si hodnotový systém.
Zaujmite stanovisko k skutočnosti posmrtného života a jeho vplyvu na vytváranie si hodnotového systému u človeka.
Posúďte vzťah medzi slobodou človeka a závislosťou človeka na Bohu.
8. Chápať nevyhnutnosť zmeny v prístupe k jednotlivým náboženským otázkam a nadčasovosť Božích právd.
Vyjadrite svoj názor o tom, aký majú význam na začiatku 21. storočia symbolické knihy napísané v 16. storočí.
Vyjadrite svoju predstavu kresťanstva v budúcnosti.
9. Preniesť vedomosti do zručnosti (možnosť vypracovať evanjelizačný projekt).
Zostavte krátky výklad biblických veršov pre mladých, ktorí sa pripravujú na confirmáciu (použijete modlitbu, Sväté Písmo, obrazový materiál).
Opíšte svoju skúsenosť, ktorá mala sociálny alebo evanjelizačný charakter.
Zostavte priebeh stretnutia nad Sv. Písmom a použijete konkrétnu metódu.

2. CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI

Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov sú rozdelené do troch oblastí, a to Sväté Písmo, dejiny cirkvi, dogmatika a etika. Sú vytvorené tak, aby obsahovali základné tematické celky z učebných osnov používaných pri vyučovaní reformovaného náboženstva.

- **Boží plán spásy v Písme Svätom**
- **Dejiny cirkvi**
- **Dogmatika a etika reformovanej cirkvi**

2.1 Boží plán spásy v Písme Svätom

2.1.1 Historické knihy Starého zákona

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Vysvetliť význam pojmov: kanonizácia, deuterokanonický, cyklické stvorenie, lineárne stvorenie, človek stvorený na Boží obraz, prvotný hriech, vyvolenie, požehnanie, obeta, zákon, čistota, bohoslužby, modloslužby, pomazanie, kráľovstvo, svätosť, zázrak, prorok, proroctvo, zajatie.
- Popísať, prečo vznikla Biblia.
- Vo všeobecnosti charakterizovať vznik Starého zákona.
- Vymenovať vyučujúce knihy Starého zákona.

- Vymenovať a charakterizovať dobové preklady Starého zákona.
- Porozprávať biblické príbehy: stvorenia sveta, stvorenia človeka, prvého hriechu a jeho dôsledkov, sporu medzi Kainom a Ábelom, Noemovej archy a zmluvy medzi Bohom a človekom, stavania Babylonskej veže.
- Opísať geografické a historické pozadie obdobia života patriarchov.
- Vymenovať patriarchov.
- Porozprávať príbeh vyvolenia a požehnania Abraháma.
- Vymenovať zmluvy, ktoré uzavrel Boh s Abrahámom.
- Vysvetliť odkazy príbehu na hore Mórija.
- Porozprávať príbeh Izákovho manželstva a spor medzi jeho synmi.
- Porozprávať príbeh Jáкова, jeho manželstiev a synov.
- Opísať životnú púť Jozefa.
- Porozprávať cesty Jozefových bratov a Jáкова do Egypta.
- Vymenovať dôležité požehnania v živote patriarchov.
- Vymenovať rôzne pomenovania Mojžišových kníh.
- Vysvetliť historické pozadie pobytu Hebrejcov v Egypte.
- Porozprávať biblické príbehy prípravy a priebehu Mojžišovho povolania, desiatich rán, odchodu Hebrejcov z Egypta, uzatvorenie zmluvy pod Sinajským vrchom, prípravy zlatého teľaťa.
- Vysvetliť pojem pascha.
- Vymenovať desať Božích prikázaní.
- Vysvetliť význam a stavbu svätostánku.
- Stručne charakterizovať 3., 4. a 5. knihu Mojžišovu.
- Vymenovať kresťanské sviatky.
- Opísať priebeh služieb Božích.
- Citovať naspamäť verše 5. Mojž. 6;4-9 a 4 Mojž. 6;24-26.
- Porozprávať priebeh obsadenia zaslúbenej zeme, rozmiestnenie 12 kmeňov.
- Vymenovať charakteristické črty doby, opísať jej zvrhlosti.
- Vysvetliť význam pojmov sudca, anjel, dejiny spásy, pomazanie, trojité poslanie Ježiša.
- Charakterizovať život a činy sudcov Jefte, Debora, Gideon, Samson.
- Vymenovať ciele napísania knihy Rút a jej odkazy.
- Používať prehľadné tabuľky o dejinách spásy.
- Vysvetliť pojem: Boh ako kráľ národa.
- Opísať život Samuela, Saula, Dávida a Šalamúna.
- Porozprávať biblické príbehy Samuelovho narodenia a povolania, pomazania Saula a jeho neskoršieho zhrešenia, povolania Dávida, porazení Goliáša, priateľstva Dávida a Jonatána, Dávidovho skrývania sa pred prenasledovaním, Dávidovho zhrešenia a postavenia chrámu.
- Opísať historické a morálne pozadie rozdelenia krajiny.
- Opísať stručnú históriu severnej a južnej časti krajiny po rozdelení.
- Opísať činy a osobu Eliáša.
- Opísať biblické príbehy povolania Elizea a jeho divy: Dlh vdovy, Vzkriesenie chlapca, Napravenie jedovatého jedla, Uzdravenie Naámána, Plávajúca sekera.
- Opísať stručné dejiny Babylonského zajatia.
- Vymenovať Ezdrášove a Nehemiášove skutky v prospech obnovenia kultu po návrate zo zajatia.
- Opísať vznik a význam sviatku purim.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Rozlíšiť rôzne formy zjavenia.

- Diskutovať o tom, prečo považujeme Bibliu za základ našej kultúry.
- Diskutovať o tom, prečo hľadáme v Biblii odpovede na otázky svojho života.
- Navrhnuť niekoľko otázok, na ktoré hľadá odpovede pri každodennom čítaní Biblie.
- Rozlíšiť to, že na ktoré otázky dostávame odpoveď z Biblie a na ktoré otázky zodpovedá veda.
- Diskutovať o vzťahu viery a vedy.
- Porovnať stvorenie opísané v Biblii a staroveké mýty stvorenia.
- Zaujať stanovisko v otázke evolúcie.
- Vysvetliť vzťah medzi hriechom a prvotným hriechom.
- Rozprávať o tom, aká zmluva bola uzatvorená medzi ním (človekom) a Bohom, a aký sľub dostal v tejto zmluve.
- Porovnať a vysvetliť Božie počínanie pri stavaní Babylonskej veže a vyliatí Ducha Svätého po nanebovstúpení Ježiša Krista.
- Voľne rozprávať o tom, čo pre neho znamená viera.
- Posúdiť pôsobenie patriarchov aj na základe 11. kapitoly Listu Židom.
- Vysvetliť pojem „vyvolenie“ v prípade jedného národa a v prípade jedinca.
- Aplikovať otázku vyvolenia a požehnania vo vlastnom živote.
- Vyjadriť svoj názor o veršoch 1 Mojž. 39; 2-3.
- Porovnať Boha Izraela s bohmi ostatných národov.
- Vyjadriť svoj názor o tom, ako dnes Boh vedie ľudí.
- Porovnať zázraky v živote Mojžiša so zázrakmi dnešnej doby.
- Vyjadriť svoj názor o dileme slobody a blahobytu v živote Izraela.
- Porovnať kult Izraelcov a okolitých národov.
- Vyjadriť svoj názor o tom, ako sa správali kresťania v období reálneho socializmu.
- Vyjadriť svoj názor o tom, ako sa správa kresťanstvo v dnešných podmienkach.
- Porovnať význam obety v Starom zákone a po vzniku kresťanských zborov.
- Diskutovať o čistote duše a srdca na základe Listu Židom 10;19-23.
- Zaujať stanovisko v otázke sľubov človeka v svetle príbehu Jefte.
- Aktualizovať otázku modloslužby na dnešnú dobu.
- Porovnať vernosť Boha a vernosť človeka. Rozprávať o tom, čo znamená v jeho živote vernosť.
- Aplikovať otázku Božieho plánu na vlastný život.
- Opísať význam pokánia na základe Dávidových skutkov.
- Diskutovať o odkaze života a činov judských kráľov (Boží súd, zodpovednosť vedúcich, dôsledky rozhodnutí).
- Diskutovať o odkazoch Babylonského zajatia pre ľudí žijúcich v menšine alebo priamo v diaspóre.
- Porovnať činnosť Ezdráša a Nehemiáša po tom, ako sa ľud vrátil zo zajatia.
- Vyjadriť svoj názor o živote ako bohoslužbe na základe kníh Ezdráša a Nehemiáša.

2.1.2 Vyučujúce knihy Starého zákona

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Vymenovať vyučujúce knihy Starého zákona.
- Stručne charakterizovať jednotlivé vyučujúce knihy Starého zákona.
- Opísať rozdelenie žalmov z tematického hľadiska.
- Citovať naspamäť vybrané verše zo žalmov.
- Zaspievať niekoľko žalmov zo ženevských prekladov.
- Citovať naspamäť 11;9-10 z knihy Kazateľ.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Diskutovať o význame utrpenia v živote človeka.
- Diskutovať o význame a mieste modlitby v živote človeka.
- Diskutovať o postavení ženy na základe 31. kapitoly knihy Prísloví.
- Porovnať učenie o postavení žien na základe 31. kapitoly Prísloví a feministických hnutí.
- Analyzovať 8. kapitolu Prísloví a diskutovať o múdrosti v rôznych životných situáciách.

2.1.3 Prorocké knihy Starého zákona

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Vysvetliť význam pojmov: svätosť, oddanosť, poslušnosť, Mesiáš.
- Vymenovať knihy veľkých prorokov.
- Vymenovať rozdelenie knihy Izaiáša.
- Opísať dobu, v ktorej vznikli proroctvá.
- Vymenovať proroctvá o narodení Mesiáša v knihe Izaiáša.
- Vymenovať a opísať vyobrazené proroctvá v knihe Jeremiáša.
- Opísať Ezechielove videnie o suchých kostiach a o novom chráme.
- Opísať rozdelenie Danielovej knihy.
- Opísať Danielov život a biblické príbehy súvisiace s jeho osobou.
- Vysvetliť význam pojmov apokalyptika a štvorsymbol.
- Charakterizovať knihy prorokov pôsobiacich v severnej časti krajiny: Ozeáš, Ámos, Jonáš.
- Charakterizovať knihy prorokov pôsobiacich v južnej časti krajiny: Joel, Micheáš, Sofoniáš.
- Vysvetliť význam pojmov: misia, Deň Pánov, zvyšok z vyvoleného národa, pohanania.
- Charakterizovať knihy prorokov, ktorí písali svoje proroctvá pohanom: Abdiáš, Náhúm, Habakuk.
- Charakterizovať knihy prorokov pôsobiacich po zajatí: Aggeus, Zachariáš, Malachiáš.
- Vymenovať a charakterizovať deuterokanonické knihy.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Porovnať význam pojmov proroctvo a veštenie.
- Porovnať služby Božie na základe 58. kapitoly knihy Izaiáša a učenia Ježiša vo veršoch Mt 6;1-18.
- Porovnať príbehy povolania prorokov Izaiáša, Jeremiáša a Ezechiela.

2.1.4 Ježiš Kristus ako náš prorok na základe synoptických evanjelií

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Opísať pozadie a históriu vzniku Nového zákona.
- Charakterizovať autorov jednotlivých evanjelií.
- Vysvetliť význam pojmov: evanjelium, evanjelista, apoštol, obdobie apoštolov.
- Opísať biblický príbeh predzvesti narodenia Jána Krstiteľa a Ježiša.
- Vysvetliť význam mien a pojmov: Ježiš, Kristus, Vianoce.
- Opísať biblický príbeh úteku do Egypta.
- Opísať biblický príbeh pokrstenia Ježiša Krista a jeho pokúšania na púšti.
- Opísať biblický príbeh a odkazy povolania učeníkov, predovšetkým Petra a Matúša a ich vyslanie do služby.
- Vysvetliť význam pojmu pomazanie.

- Charakterizovať kresťanskú zbožnosť na základe Kristových učení na vrchu.
- Opísať Ježišovo učenie o úzkostlivosti.
- Porozprávať obsah a odkaz Ježišových podobenstiev: O rozsievачovi a štvorakej pôde, O kúkolí medzi pšenickou, O horčičnom zrne a kvase, O poklade a o perle, O sieti, O stratenej ovci, O stratenom peniazi, O stratenom synovi, O milosrdnom Samaritánovi.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Porovnať vznik Nového a Starého zákona a vymenovať podobné a odlišné črty.
- Porovnať evanjeliá podľa Matúša, Marka a Lukáša.
- Porovnať zvesti o narodení Ježiša na základe evanjelií podľa Matúša a Lukáša.
- Diskutovať o odkazoch narodenia Ježiša Krista.
- Diskutovať o pokušeníach dnešného človeka na základe príbehu pokušenia na púšti.
- Diskutovať o naplnení prorociev opísaných v 61. kapitole knihy Izaiáša.
- Na základe vlastných skúseností diskutovať o tom, aký podiel môžu mať rodina a užšie spoločenstvá človeka na to, aby uveril v Ježiša Krista.

2.1.5 Ježiš Kristus ako náš veľkňaz a kráľ na základe synoptických evanjelií

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Charakterizovať vo všeobecnosti Ježišove divy.
- Opísať divy, ktoré vykonal Ježiš: uzdravenie slepého Bartimaiasa, porazeného, nemocného v Betesde, stotníkovho sluhu, dcéry Kanaánky.
- Vysvetliť význam pojmu nečistý duch.
- Opísať príbeh pôsobenia Ježiša v kraji Gerazénov.
- Opísať a interpretovať príbeh Ježišovho utrpenia, smrti a vzkriesenia.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Porovnať opis Ježišovho zmŕtvychvstania na základe štyroch evanjelií.

2.1.6 Evanjelium podľa Jána

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Charakterizovať štruktúru a ciele evanjelia podľa Jána.
- Opísať príbeh stretnutia Ježiša s Nikodémom.
- Citovať naspamäť 1 Jn 3;16.
- Vysvetliť pojem znovuzrodenia na základe Jn 3;1-21.
- Opísať a interpretovať biblický príbeh a odkazy Ježišovho stretnutia so Samaritánkou a nasýtenia zástupu.
- Vysvetliť pojmy živá voda a chlieb života.
- Stručne charakterizovať Samáriu.
- Citovať a interpretovať Ježišove výroky „Ja som...“ pomocou biblických príbehov.
- Porozprávať obsah a odkaz Lazárovho vzkriesenia.
- Porozprávať obsah a interpretovať Lazárovo vzkriesenie.
- Vysvetliť pojem veľkňaz.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Nájsť súvislosti medzi starozákonnou obetou a obetou Ježiša.
- Nájsť súvislosti medzi veršami Jn 7;37-39 a príbehom samaritánky.
- Nájsť v Starom zákone obrazy pastiera a stáda.
- Nájsť vyhlásenia a sľuby v 14.-16. kapitole evanjelia podľa Jána.

2.1.7 Skutky apoštolov

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Vo všeobecnosti charakterizovať vznik, základné delenie a osobu autora Skutkov apoštolov.
- Podrobne opísať diania počas zoslania Ducha Svätého a vzniku kresťanského spoločenstva.
- Vysvetliť význam pojmu diakon.
- Opísať priebeh zvolenia prvých cirkevných pracovníkov a ukameňovanie diakona Štefana.
- Vymenovať a porozprávať príbehy, ktoré svedčia o tom, že Boh prijíma medzi svoj ľud aj pohanov.
- Opísať obrátenie Saula na ceste do Damasku.
- Stručne charakterizovať Pavlove misijné cesty.
- Zaradiť a opísať diania na Cypre, v Antiochii, na apoštolskej synode, vo Filipách, v Aténach, Korinte a Efeze.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Porovnať život starokresťanskej cirkvi a dnešných kresťanských zborov.
- Diskutovať o oblastiach služby v dnešnej cirkvi.
- Na základe vedomostí z dejepisu nájsť v histórii obdobia, v ktorých kresťania prenasledovali kresťanov.
- S použitím Biblie vytvoriť konspekt konkrétneho biblického príbehu s interpretáciou.

2.1.8 Vyučujúce a prorocké knihy Nového zákona

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Vymenovať vyučujúce knihy Nového zákona.
- Klasifikovať listy od rôznych autorov.
- Stručne charakterizovať autorov a adresátov jednotlivých listov.
- Vysvetliť, čo znamená ospravedlnenie z viery.
- Vysvetliť rozdiely medzi kresťanmi, ktorí boli pôvodne židia a pohania.
- Vysvetliť, čo znamená pravá služba Bohu.
- Vysvetliť význam pojmov Kristovo telo a duchovné dary.
- Na základe 1. kap. listu Korintským vysvetliť, čo znamená zvesť o kríži.
- Vysvetliť, v čom sa odklonili Galatskí od evanjelia.
- Vysvetliť, čo znamená výchovný charakter zákona.
- Vymenovať ovocie ducha.
- Vysvetliť, čo znamenajú pojmy nový človek a starý človek a charakterizovať ich.
- Vysvetliť Pavlovo učenie o vzťahoch medzi manželmi, rodičmi a deťmi, pánmi a sluhami.
- Citovať naspamäť verše Fil 2,5-11, 1Tes 5,8.
- Opísať falošné učenia v zbore a Pavlovu reakciu na ne v liste Kolosenským.
- Opísať Pavlovo učenie o príchode Ježiša v listoch Tesalonickým.
- Opísať obsah listov Timoteovi s dôrazom na napomenutie proti falošným učeniám, modlitbe za všetkých ľudí, o dôstojnosti a vlastnostiach biskupov, diakonov, presbyterov a sluhov.

- Citovať naspamäť 1 Tim 4,12.
- Opísať obsah listu Filemonovi a interpretovať.
- Vysvetliť význam pojmov všeobecný list a katolícke listy.
- Naspamäť citovať verše: Žid 11,1; Jak 2,26; 1 Pet 3,8-9.
- Charakterizovať autora Listu Jakuba, Listov Petra, Listov Jána a Listu Júdu.
- Na základe Listu Jakuba opísať vzťah skutkov a viery.
- Vymenovať prehrešky v reči.
- Vysvetliť význam pojmu svätosť na základe Listu apoštola Petra.
- Vysvetliť význam pojmov: gnosticizmus, doxológia, apokalypsa.
- Charakterizovať osobu autora Zjavení.
- Opísať historické pozadie vzniku Zjavení Jána.
- Vysvetliť význam pojmov: nové nebo a nová zem, nový Jeruzalem.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Interpretovať 1 Kor 13.
- Vyjadriť svoj názor o dnešných medziľudských vzťahoch v domácnosti.
- Porovnať osobu Krista a Mojžiša na základe Listu Židom.
- Nájsť rozdiely medzi kňazmi z rodu Léviho a veľkňazstvom Ježiša Krista.

2.2 Dejiny cirkvi

2.2.1 Starokresťanská cirkev

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Opísať význam historických udalostí spojených s dátumami: 313, 325, 381, 431, 451.
- Vysvetliť proces a spoločenské pozadie vývoja kresťanstva.
- Vysvetliť príčiny prenasledovania kresťanov.
- Vysvetliť potreby a motivácie vývoja učenia kresťanstva v staroveku.
- Opísať a vysvetliť činnosť nasledovních osobností: Constantinus, Theodosius, Arius.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Analyzovať základné črty vývoja západnej a východnej cirkvi.
- Analyzovať, aké problémy prináša spojenie štátu a cirkvi a aktualizovať tieto problémy na súčasnosť.

2.2.2 Cirkev v stredoveku

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Vymenovať základné črty spoločnosti a kultúry západnej a východnej časti Európy.
- Opísať vplyv spoločnosti a kultúry na vývoj kresťanstva, zmýšľania cirkvi a jej organizačných zmien.
- Opísať okolnosti vzniku pápežstva.
- Vysvetliť príčiny a dôsledky rozdelenia cirkvi na východnú a západnú cirkev.
- Vysvetliť príčiny vzniku reholí.
- Opísať, prečo vznikla potreba vykonania reforiem v rámci reholí a dôsledky reforiem.
- Opísať vzťah cirkvi a štátu, predovšetkým vzťah cisárstva a pápežstva, boj o investitúru.

- Vysvetliť príčiny kacírskeho hnutia.
- Vysvetliť pojem inkvizícia.
- Charakterizovať nasledovné osobnosti: pápeži Leon I., Gregor I., Gregor VII.; cisári Karol Veľký, Henrich IV.; opáti Beňadik z Nursie, Odo; Bernard z Clarvaux, František z Assisi, Tomáš Aquinský.
- Vysvetliť príčiny a dôsledky križiackych výprav.
- Opísať význam historických udalostí spojených s rokmi 529, 754, 1054, 1075, 1099, 1122, 1215.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Argumentovať dobovými argumentmi v prospech alebo proti rozdeleniu cirkvi, potrebe križiackych výprav, celibátu.
- Používať mapy na opis historických udalostí.

2.2.3 Kríza cirkvi pred obdobím reformácie

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Vysvetliť základné črty učenia Tomáša Kempenského a hnutia „Bratia spoločného života“.
- Vysvetliť súvislosti medzi inštitucionalizáciou a duchovným vyprázdnením cirkvi a na druhej strane vnútornou potrebou zmeny obsahu.
- Vysvetliť návrhy východiska z krízy podľa uznesení synod.
- Charakterizovať osobu a učenie Jána Husa a Johna Wyclifa.
- Opísať význam historických udalostí spojených s dátumami: 1309-1377; 1378-1414; 1409; 1414-1418; 1415; 1431; 1439; 1447-1521.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Diskutovať o vplyve Jána Husa a Johna Wyclifa na vznik reformácie.
- Diskutovať o tom, či má zmysel vystúpiť za spoločenskú pravdu, resp. za pravdu pochopenú vo viere aj proti silnej prevahe.
- Nájsť spoločné črty renesančných pápežov.

2.2.4 Dejiny cirkvi v Uhorsku v X.-XV. storočí

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Charakterizovať náboženstvo Maďarov pred príchodom do vlasti.
- Opísať stretnutia Maďarov s monoteistickými náboženstvami a ich dôsledky.
- Opísať jednotlivé fázy prijatia kresťanstva a procesu vybudovania kresťanskej cirkvi.
- Opísať význam historických udalostí spojených s dátumami: 972, 997, 1000, 1055, 1417.
- Stručne charakterizovať osoby: Bruno, Gellért, Adalbert.
- Opísať cirkevnú hierarchiu v Uhorsku.
- Charakterizovať významné rehole v období panovania Arpádovcov.
- Vymenovať znaky prehlbenia viery v Uhorsku pred rokom 1526.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Diskutovať o význame kresťanstva v dejinách vzdelania v Uhorsku.
- Porovnať činnosť Svätého Ladislava a Kolomana v procese posilnenia kresťanstva v Uhorsku.

2.2.5 Reformácia v Európe v XVI. storočí

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Vysvetliť príčiny reformácie.
- Opísať proces reformácie.
- Charakterizovať život a učenie reformátorov pôsobiacich v Nemeckej ríši, v nemecky hovoriacej časti Švajčiarska, vo francúzsky hovoriacej časti Švajčiarska.
- Vymenovať oblasti, v ktorých sa rozšírila reformácia.
- Opísať príčiny rozšírenia reformácie.
- Charakterizovať vedľajšie prúdy reformácie.
- Opísať význam historických udalostí spojených s dátumami: 31. október 1517, 1521, 1529, 1530, 1531, 1534, 1536, 1549, 1555, 1559, 1545-63, 1566.
- Charakterizovať nasledovné osobnosti: Martin Luther, Philipp Melanchton, Fridrich Múdry, Ulrich Zwingli, Jan Kalvin, Henrich Bullinger, Theodor Beza, Wiliam Farel, Erasmus, Miguel Serveto, Thomas Münzer, Simon Mennon, Gian Piero Carafa, Ignác z Loyoly.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Nájsť podobné a odlišné črty medzi učeniami reformátorov a medzi učeniami rímskokatolíckej a protestantských cirkví.
- Porovnať učenia vedľajších prúdov reformácie s učeniami hlavného prúdu reformácie.
- Diskutovať o tom, v čom podporil Tridentský koncil obrodu rímskokatolíckej cirkvi.

2.2.6 Reformácia v Uhorsku

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Opísať okolnosti rozmachu reformácie pred bitkou pri Moháči.
- Opísať vplyv porážky pri Moháči na šírenie reformácie v Uhorsku.
- Zaradiť a stručne charakterizovať pôsobenie najvýznamnejších reformátorov a ich podporovateľov: Cordatus, Honterus, Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály, Huszár Gál, Kálmáncsehi Sánta Márton, Szegedi Kis István, Melius Juhász Péter, Károli Gáspár, Dávid Ferenc, Szenci Molnár Albert.
- Vysvetliť príčiny rýchleho šírenia helvétskeho prúdu reformácie.
- Opísať vplyv reformácie na cirkev, spoločnosť a vzdelanosť v Uhorsku.
- Charakterizovať udalosti spojené s dátumami: 1525, 1526, 1541, 1562, 1567, 1568, 1590.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Použitím svojich vedomostí opísať spoločenské a politické pozadie, v ktorom pôsobila cirkev v XV. a XVI. storočí.
- Porovnať organizačnú štruktúru a vierovyznania jednotlivých protestantských cirkví v Uhorsku.
- Vyjadriť svoj názor o aktualite rôznych učení reformátorov.

2.2.7 Protestantizmus v období protireformácie

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Opísať a vysvetliť pozadie vzniku a priebeh katolíckej reštaurácie a protireformácie v jednotlivých častiach Európy.
- Opísať jednotlivé fázy tridentského koncilu a jeho výsledné uznesenia.
- Charakterizovať východnú ortodoxiu a vysvetliť, prečo sa na pôde ortodoxie neujali učenia

reformácie.

- Charakterizovať život a dielo nasledovných osobností: Gustav Adolf, Coligny, Henrich z rodu Bourbonovcov, Viliam Oranžský, Knox, Bocskai István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Lorántffy Zsuzsanna, Pázmány Péter, Gelei Katona István, I. Lipót, De Ruyter, Apáczai Csere János, Misztótfalusi Kis Miklós, Kanizsai Pálfi János.
- Charakterizovať udalosti spojené s dátumami: 1604, 1604-1606, 1608, 1617, 1621, 1635, 1645, 1671-1681, 1674, 1681, 1691, 1701, 1711.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Porovnať boje medzi protestantizmom a protireformáciou v jednotlivých oblastiach Európy.
- Porovnať politiku Habsburgovcov a sedmohradských kniežat v náboženskej otázke.
- Hodnotiť pôsobenie sedmohradských kniežat v prospech protestantov.

2.2.8 Cirkev, spoločnosť a vzdelanie v XVIII.-XIX. storočí

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Charakterizovať jednotlivé prúdy vývoja protestantskej teológie.
- Charakterizovať svetové náboženstvá mimo Európy.
- Charakterizovať rímskokatolícku a pravoslávnu cirkev v XVIII.-XIX. storočí.
- Charakterizovať udalosti spojené s dátumami: 1618-1619, 1773, 1869-1870, 1891.
- Spojiť mená nasledovných osobností s jednotlivými udalosťami alebo učeniami: Gomarus, Spenar, Francke, Zinzendorf, Wesley, Bunyan.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Porovnať barokový katolicizmus a katolícke osvietenstvo.

2.2.9 Cirkev, spoločnosť a vzdelanie v XVIII. storočí v Uhorsku

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Opísať školskú politiku Márie Terézie.
- Vysvetliť, v čom bola nevýhoda v Ratio Educationis pre protestantské školy.
- Vysvetliť ciele a obsah tolerančného patentu.
- Charakterizovať problémy a východiská Reformovanej cirkvi v XVIII. storočí.
- Stručne charakterizovať nasledovné osobnosti: Pál Ráday, Matej Bel, Kata Áru Bethlen Gedeon, Ráday, Miklós Sinai, György Szikszai, Ádám Pálóczi Horváth, György Maróthy, István Hatvani.
- Opísať udalosti spojené s nasledovnými dátumami: 1714-1715, 1731, 1734, 1737, 1777, 1781, 1791-1792.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Nájsť odlišnosti v metódach náboženskej politiky Leopolda I., Karola III. a Márie Terézie.

2.2.10 Cirkvi v Uhorsku v XIX. storočí

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Vymenovať argumenty rímskokatolíckej cirkvi za potlačenie protestantizmu.

- Vysvetliť obsah a význam unionistických a reunionistických snáh a pozadie ich vzniku.
- Vysvetliť, čo znamená boj o patent a jeho význam.
- Opísať teologické prúdy protestantských cirkví v XVIII. a XIX. storočí v Uhorsku.
- Opísať udalosti súvisiace s dátumami: 1792, 1825-1827, 1843-1844, 11. apríl 1848, 1859, 1868, 1881, 1894-1895.
- Zaradiť k jednotlivým udalostiam nasledovné osobnosti: Izidor Guzmics, Mária Dorota, Lajos Schedius, Pál Török, Imre Révész, Aladár Szabó, Ferenc Kiss, Károly Szász, Sándor Baksay, Pál Gönczy, Mór Ballagi.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Nájsť odlišnosti v cirkevnej politike Jozefa II., Leopolda II., Františka I. a Ferdinanda V.
- Posúdiť postoj maďarského protestantizmu k historickým dianiam v rokoch 1848-49.
- Nájsť súvislosti medzi teologickými prúdmi v protestantských cirkvách a vznikom malých cirkví a siekt.

2.2.11 Kresťanstvo v Karpatskej kotline v XX. storočí

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Opísať organizačné zmeny, ktoré nastali po I. svetovej vojne v Reformovanej cirkvi.
- Opísať misijnú činnosť Reformovanej cirkvi v 20. a 30. rokoch XX. storočia.
- Stručne charakterizovať organizačnú štruktúru a pôsobenie reformovaných cirkví v Maďarsku, Rumunsku, Juhoslávii a v Rakúsku medzi dvomi svetovými vojnami.
- Opísať vplyv štátu na cirkev po roku 1948.
- Stručne charakterizovať pôsobenie reformovaných cirkví v Maďarsku, Rumunsku, Juhoslávii, Sovietskom zväze a v Rakúsku po II. svetovej vojne.
- Zaradiť a stručne charakterizovať pôsobenie nasledovných osobností: Dezsó Baltazár, Sándor Makkai, István Sulyok, László Ravasz, Imre Révész, Sándor Ágoston, Albert Bereczky, László Papp, Tibor Bartha, Lajos Ordass.
- Opísať zmeny, ktoré nastali na prelome 80. a 90. rokov.
- Vymenovať charakteristické črty malých cirkví a siekt po roku 1990.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Posúdiť vplyv I. svetovej vojny, revolúcií a Trianonskej dohody na vnútorné a organizačné zmeny, ktoré nastali v Reformovanej cirkvi po I. svetovej vojne.

2.2.12 Kresťanstvo na konci II. tisícročia

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Stručne charakterizovať pôsobenie kresťanských cirkví vo svete s dôrazom na katolícku cirkev, evanjelickú cirkev a reformované cirkvi.
- Opísať najdôležitejšie uznesenia II. Vatikánskeho koncilu.
- Vymenovať typy cirkví, ktoré tvoria Svetovú radu cirkví.
- Opísať činnosť Svetovej rady cirkví.
- Stručne charakterizovať protestantskú teológiu XX. storočia v svetle osobností: Karl Barth, Dietrich Bonhoeffer, Rudolf Bultmann.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Posúdiť zmeny, ktoré nastali po II. Vatikánskom koncile.
- Porovnať jednotlivé svetové náboženstvá s kresťanstvom (hinduizmus, budhizmus, islamské náboženstvá).
- Zaujať stanovisko v otázkach kresťanských odpovedí na niektoré svetové problémy: ekológia, demografické problémy (v štátoch 3. sveta a v Európe), eutanázia, umelé prerušenie tehotenstva, lekárska etika.

2.2.13 História Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Opísať historické pozadie vzniku Reformovanej cirkvi na Slovensku.
- Charakterizovať organizačnú štruktúru Reformovanej cirkvi na Slovensku v medzivojnovom období.
- Opísať boje medzi štátom a cirkvou po roku 1920.
- Opísať činnosť cirkvi v oblasti školstva a práce s deťmi a mládežou.
- Zaradiť a opísať činnosť nasledovných osobností: István Pálóczi Czinke, Mihály Péter, Dr. Sándor Magda, Elemér Balog, Béla Sörös, Károly Nehézy, Imre Varga.
- Opísať históriu Reformovanej kresťanskej cirkvi po II. svetovej vojne.
- Opísať organizačnú štruktúru Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Porovnať postavenie reformovaných cirkví v jednotlivých štátoch Karpatskej kotliny.

2.3 Dogmatika a etika reformovanej cirkvi

2.3.1 Božie zjavenie a viera

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Vysvetliť pojmy nepriame zjavenie a priame zjavenie.
- Vysvetliť, čo znamená trojitá podoba Slova.
- Opísať pozadie vzniku vierovyznaní.
- Opísať vznik Apoštolského vyznania.
- Klasifikovať vyznania.
- Opísať pozadie vzniku Nicejsko-carhradského, Efezského, Chalcedonského vyznania.
- Vysvetliť význam pojmov: confessio, credo, symbolum, status confessionis.
- Opísať obsah vyznania Athanázia.
- Charakterizovať vznik a obsah II. Helvétskeho vyznania a Heidelberského katechizmu.
- Vymenovať ďalšie symbolické knihy reformovaných cirkví.
- Vymenovať a vysvetliť význam základných princípov reformácie: Solus Christus, Sola Gratia, Sola Fide, Sola Scriptura.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Vyjadriť svoj názor na vzťah zjavenia a rozumu. Možno vysloviť rozumové argumenty na existenciu Boha?
- Porovnať jednotlivé svetové náboženstvá vo vzťahu k zjaveniu.

- Porovnať z obsahovej stránky Nicejsko-carihradské, Efezské, Chalcedonské vyznanie.
- Porovnať z hľadiska štruktúry dve symbolické knihy Reformovanej kresťanskej cirkvi.
- Vyjadriť svoj názor na to, aký majú význam symbolické knihy, ktoré vznikli v 16. storočí, na začiatku XXI. storočia.

2.3.2 Svätá trojica

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Opísať príčiny vzniku, ciele a význam učenia o Svätej trojici.
- Charakterizovať myšlienkové prúdy, ktoré zapierali Božiu prozreteľnosť.
- Charakterizovať osobu Ježiša Krista ako úplného Boha a človeka.
- Charakterizovať osobu Ježiša Krista ako proroka, kráľa a veľkňaza.
- Opísať obsah kristologických častí vierovyznaní.
- Charakterizovať osobu a činnosť Ducha Svätého.
- Vymenovať sviatosti kresťanského života a nájsť ich prepojenie s pôsobením Ježiša Krista.
- Opísať učenia o cirkvi, krste a Večeri Pánovej v ponímaní reformovanej cirkvi.
- Opísať formy a časti bohoslužieb v reformovanej cirkvi.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Porovnať biblické vierovyznanie o stvorení sveta a súčasné prírodovedné vysvetlenie o vzniku vesmíru.
- Zaujať stanovisko v otázke vzťahu vedy a viery.
- Nájsť rozdiely medzi vierou v Božiu prozreteľnosť a fatalizmom.
- Nájsť v Biblii starozákonné zmienky o Ježišovi Kristovi ako o prorokovi, kráľovi a veľkňazovi.
- Nájsť príklady činnosti Ducha Svätého v Písme Svätom.
- Porovnať učenia o cirkvi a sviatostiach v jednotlivých kresťanských denomináciách.
- Porovnať učenia o cirkvi a sviatostiach v svetle súčasných ekumenických snáh.

2.3.3 Morálka v svetle prvých štyroch prikázaní

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Stručne opísať, čo hovorí Biblia o človeku.
- Opísať niektoré dnešné predstavy o Bohu a spôsoby ich prekonania.
- Vysvetliť, čo hovorí kresťanská etika o sviatkoch, o nedeli, práci a voľnom čase.

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Diskutovať o vzťahu vedy a viery.
- Diskutovať o vzťahu umenia a evanjelia.
- Interpretovať 4. prikázanie.

2.3.4 Morálka v svetle 5.-10. prikázania

1. Zapamätanie a porozumenie

Žiak vie:

- Vysvetliť, čo hovorí kresťanská etika o národe a domovine.
- Vysvetliť, čo znamená zodpovednosť za stvorený svet v svetle 1 Mojž 1,26-31.
- Vymenovať niektoré cirkevné a mimocirkevné organizácie, ktoré pracujú v oblasti ochrany ľudského života.

- Vysvetliť, čo hovorí Biblia o sexualite (pohlavnosti).

2. Aplikácia a analýza

Žiak je schopný:

- Vyjadriť svoj názor o vzťahoch v rodine v svetle 5. prikázania.
- Vyjadriť svoj názor na to, aké konflikty vznikli v 20. storočí znetvorením myšlienok o národe.
- Vyjadriť svoj názor na to, aké miesto má zaujať kresťan v spoločnosti.
- Zaujať stanovisko v otázke umelých potratov, eutanázie a genetických manipulácií.
- Diskutovať o zodpovednosti človeka za život.
- Diskutovať o otázke alkoholizmu, drogovej závislosti a samovraždách.
- Diskutovať o zodpovednosti kresťana v dnešnom svete v otázke manželstva, prípravy na rodinný život a prijímania daru detí.

**ÚPRAVY CIEĽOVÝCH POŽIADAVIEK NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI
MATURANTOV Z REFORMOVANÉHO NÁBOŽENSTVA
PRE ŽIAKOV SO ZDRAVOTNÝM ZNEVÝHODNENÍM**

Žiaci so sluchovým postihnutím

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci so zrakovým postihnutím

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s telesným postihnutím

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s vývinovými poruchami učenia

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci chorí a zdravotne oslabení

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami správania

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami aktivity a pozornosti

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.